

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
Τμήμα Θεατρικών Σπουδών

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

«Πολιτικές βίας και πολιτικές βίου στο αρχαίο θέατρο:

Από τον κλασικό πέμπτο αιώνα στον εικοστό πρώτο»

Αφιερωμένο στη Χαρά Μπακονικόλα

Στο κατόφλι της μετα-ανθρωπιστικής νέας χιλιετίας και της τέταρτης Βιομηχανικής Επανάστασης, οι «πολιτικές βίας» συνεχίζουν να ταλανίζουν την ανθρωπότητα σε διαφορετικά επίπεδα και να ασκούνται με διαφορετικά μέσα, ενώ την ίδια στιγμή αναδύονται και πολλαπλασιάζονται διαφορετικές μορφές και απόπειρες «πολιτικών βίου», τεχνικών διαχείρισης και ρύθμισης της ζωής και του θανάτου των ανθρώπινων κοινοτήτων, στην προσωπική μικροκλίμακα και στην οικουμενική μακροκλίμακα. Εκεί όπου η ζωή παρέκκλινε από την πολιτική, με τη δεύτερη να προσπαθεί να καταστείλει ή να ενσωματώσει την πρώτη επιστρατεύοντας «πειθαρχικές» τεχνικές άσκησης και επιβολής της εξουσίας, η βιοπολιτική κατατείνει στην αλληλοπεριχώρηση και την αμοιβαία ενσωμάτωση ζωής και πολιτικής, μέσα από εξορθολογισμένες βιο-ρυθμιστικές τεχνικές οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν όχι μόνο σε μεμονωμένα άτομα ή σε μικρές κοινωνικές ομάδες, αλλά και σε πληθυσμούς και τελικά στο σύνολο των ανθρώπων ως βιολογικού είδους και συλλογικού υποκειμένου.

Παρά το γεγονός ότι στην εποχή των μετανεωτερικών δημοκρατιών η πρωταρχική επιλογή των εξουσιών είναι ο προληπτικός έλεγχος και όχι η εκ των υστέρων καταστολή και ως εκ τούτου η βιοπολιτική ρύθμιση θεωρείται προτιμότερη και πιο αποτελεσματική από τη βίαιη πειθαρχική παρέμβαση, οι ραγδαίες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις που σημειώθηκαν στα τέλη του 20ού και στις αρχές του 21ου αιώνα δημιουργούν πρωτόγνωρες δυνατότητες, με απρόβλεπτες συνεπαγωγές για το μέλλον του ατόμου και της ανθρωπότητας. Από τη μια μεριά και σε μια απαισιόδοξη προοπτική, προδιαγράφεται ένα δυστοπικό μέλλον υποδούλωσης του ανθρώπου στις τεχνολογικές επιταγές, επικίνδυνης βιολογικής μετάλλαξης του ή και ολοκληρωτικής

μακροπρόθεσμα εξαφάνισής του και, από την άλλη μεριά και σε μια αισιόδοξη προοπτική, αναμένεται η βαθμιαία και αρμονική εν τέλει προσαρμογή μας στην αλματώδη τεχνική εξέλιξη και στην επικράτηση μιας νέας εποχής για το ανθρώπινο είδος, το οποίο θα κινείται συνεχώς σε αχαρτογράφητες ακόμα περιοχές γνώσεων και δυνατοτήτων, πολύ πέραν των αρχικών βιολογικών επικαθορισμών του.

Αναζητώντας την «αρχαιολογία» αυτής της τόσο σύνθετης και πρωτοφανούς πραγματικότητας που δημιουργούν οι σύγχρονες εξελίξεις, ανατρέχουμε στην αρχαία –τραγική, σατυρική και κωμική, ακέραια και αποσπασματικώς σωζόμενη– δραματολογία για να αναζητήσουμε παρελθοντικές αναπαραστάσεις πολιτικών βίας ή/και πολιτικών βίου και να εντοπίσουμε, από τη μια μεριά, με ποιον τρόπο αρχέγονες συλλήψεις του κόσμου και του ανθρώπου συνδέονται αναστοχαστικά και προφητικά με τις συνθήκες του σήμερα και, από την άλλη μεριά, με ποιον τρόπο το αρχαίο δράμα, μέσω της εκσυγχρονισμένης μεταγραφής του σε νέα δραματουργικά και επιτελεστικά συμφραζόμενα, μπορεί να προσφέρει γέφυρες στοχασμού ανάμεσα στο κλασικό «εκεί και τότε» και το μεταγενέστερο έως σύγχρονο «εδώ και τώρα».

Ενδεικτικοί άξονες προβληματισμού:

- Πώς αναπαρίστανται στο αρχαίο δράμα η σχέση και τα όρια διάκρισης ανάμεσα στον πολιτικό «βίο» και την απλή βιολογική «ζωή» των ανθρώπων;
- Εντοπίζονται δραματουργικά ίχνη αναγωγής της πολιτικής διάστασης της ζωής στις βιολογικές της και μόνο προκειμένες;
- Ποιες μορφές κατασταλτικής ή/και προληπτικής βίας ενεργοποιούνται στο αρχαίο θέατρο και ποια αντίστοιχα αποτελέσματα εγκυμονούν για τους θύτες και τα θύματά τους;
- Σε ποια επίπεδα –διαπροσωπικό, ενδοοικογενειακό, κοινωνικό, πολιτικό, κρατικό, διακρατικό– ασκείται η βία και με ποια μέσα (λεκτικά, φυσικά, ηθικά, ψυχολογικά);
- Εντοπίζονται πολιτικές αποκλεισμού ή, αντίθετα, προβολής συγκεκριμένων ομάδων, στη βάση κάποιων αυθαίρετων (φυλετικών, εθνικών, έμφυλων, ταξικών, οντολογικών) ρυθμιστικών κριτηρίων;
- Υπάρχουν περιπτώσεις που η εξουσία επιλέγει και επιβάλλει, με αμφιλεγόμενα κριτήρια, την «κατάσταση εξαίρεσης» και την «κατάσταση έκτακτης ανάγκης», όπου η εξόντωση μιας ζωής δεν αποτελεί ούτε έγκλημα (από νομική/δικαιϊκή άποψη) ούτε παράβαση (από θρησκευτική άποψη);
- Ποιος ή ποιοί είναι εκείνοι που αποφασίζουν για την αξία ή τη μη αξία της ζωής ως τέτοιας;
- Υπάρχουν περιπτώσεις όπου το συλλογικό υποκείμενο εμφανίζεται 'ρευστό', δηλαδή ελεγχόμενο από κυρίαρχες κανονικοποιητικές αξίες;
- Υπάρχουν περιπτώσεις όπου η πόλη παρουσιάζεται ή προδιαγράφεται ως δυστοπία;
- Παρέχει το αρχαίο θέατρο «παραδείγματα» προδρομικού δι-ανθρωπισμού, ο οποίος πιστεύει στις προοπτικές ανάπτυξης της ανθρώπινης φύσης μέσα από την ενεργοποίηση των γνωστικών δεξιοτήτων ή/και τη χρήση των υλικοτεχνικών επιτευγμάτων;
- Εντοπίζονται βίαιες ανθρώπινες επεμβάσεις στο φυσικό περιβάλλον, προκειμένου να επιτευχθούν προσωπικοί ή πολιτικοί στόχοι και, αντίστοιχα,

- εντοπίζονται πρώιμα σπέρματα οικοκριτικής/οικοφιλοσοφίας απέναντι σε τέτοιου είδους στάσεις και τάσεις;
- Πότε μια πολιτική βίας αποβλέπει στην πολιτική ρύθμιση και βελτίωση του βίου και πότε μια πολιτική πρόληψης και ρύθμισης εξελίσσεται σε πολιτική βίας και εξουσίας;
  - Με ποιους τρόπους οι παραπάνω προβληματικές ενσωματώνονται σε νεότερες και σύγχρονες παραστάσεις ή σε σύγχρονες δραματουργικές μεταγραφές του αρχαίου θεάτρου, στην Ελλάδα και διεθνώς;
  - Σε ποιον βαθμό το αρχαίο θέατρο μπορεί να καλύψει και να προβλέψει, έστω στοιχειωδώς και εμβρυακά, τη νέα μετα-ανθρωπιστική πραγματικότητα που διανοίγει η νέα χιλιετία;

Με βάση τις παραπάνω και περαιτέρω συναφείς προβληματικές, το Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ε.Κ.Π.Α. και το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού καλούν τις ενδιαφερόμενες μελετήτριες και τους ενδιαφερόμενους μελετητές να μας αποστείλουν περίληψη (έως 300 λέξεις) της πρότασής τους και ένα σύντομο βιογραφικό τους (έως 300 λέξεις) μέχρι τις **23 Απριλίου 2023**, στην ηλεκτρονική διεύθυνση:
conference.ancient.theatre.2023@gmail.com.

Το Συνέδριο θα διεξαχθεί στις **1-3 Νοεμβρίου 2023**, στην **Αθήνα**, στο Αμφιθέατρο της Βιβλιοθήκης της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Επιστημονική Επιτροπή

Βαρβάρα Γεωργοπούλου – Καίτη Διαμαντάκου – Ανδρέας Γ. Μαρκαντωνάτος –
Γιώργος Π. Πεφάνης – Ιωάννα Ρεμεδιάκη

Οργανωτική Επιτροπή

Νίκος Κούκης (Πρόεδρος Ε.Ι.Π.) – Γιώργος Π. Πεφάνης (Πρόεδρος Τ.Θ.Σ.) –
Μιχαέλα Αντωνίου – Βαρβάρα Γεωργοπούλου – Μαρία Γεωργούση –
Καίτη Διαμαντάκου – Δέσποινα Κοσμοπούλου – Ανδρέας Γ. Μαρκαντωνάτος –
Θάλεια Μπουσιοπούλου